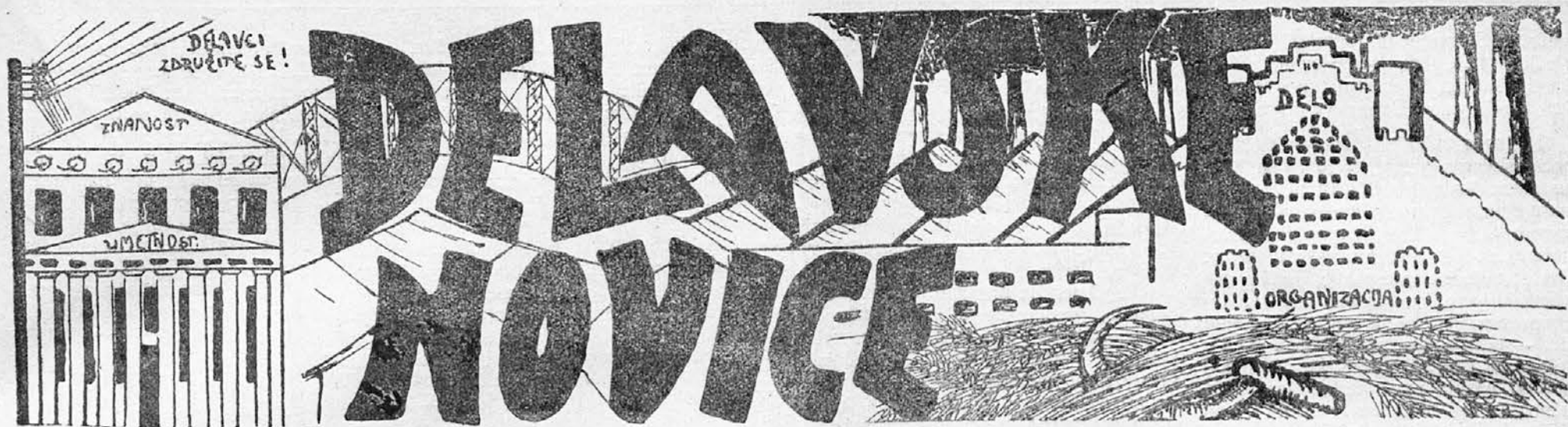

Ljubljana, 2./III. 1922. — II./9.

Emil D. Stefanović
lastnik in odgovorni urednik

Boj za enotno delavsko fronto.

5. Solidarnost delovnega ljudstva.

V najnovejšem mednarodnem kapitalističnem gibanju vidimo dve smeri: ena je izrazito radikalna in reakcionarna in hoče z brutalno silo zatreti socialno gibanje, ki stremi za tem, da delavstvo popolnoma osvobodi; druga se pa hoče vsaj deloma prilagoditi novodobnim socialnim zahtevam in je pripravljena dovoliti delavstvu vsaj delno izboljšanje njegovega bednega položaja.

Pa naj kakorkoli presojamo kapitalistični svet: jedro kapitalizma pa le še ostane, t. j. s kapitalističnim sistemom ostane vedno bistveno združena eksploatacija, nečloveško in nesocialno izkoriščanje delovnega ljudstva.

Tudi ko zastopamo misel enotne delavske fronte, ne smemo nikoli prezreti bistvene poteze kapitalizma — eksploatacije — in moramo temu primerno prilagoditi svojo taktiko. Naj bo kak posamezen kapitalist navidezno še tako »pravičen« ali »krščanski« — dokler ostane kapitalist, je nujno sovražnik delovnega ljudstva. Zato pa se razredno zaveden proletarijat nikoli ne sme podati na reformistično polje, da bi želel samo izboljšati svoj gmotni položaj in pri tem pozabiti na svoj delavski razredni boj.

Brezpogojno ne smemo odklanjati socialnih reform, ker vsaka reforma, ki se resno izvede, kolikor toliko izboljša gmotni položaj bednega proletariata. Odklanjamo pa načelno in odločno današnji socialni reformizem, t. j. način in obliko po kateri se delavstvu skuša izboljšati njegovo budo: dejansko se danes delavstvu položaj samo trenutno izboljša, če se sploh resno stremi za tem.

Zato smo za socialne reforme le v toliko, v kolikor se delovnemu ljudstvu položaj resnično izboljša: da se zaslužek ravna po tržnih cenah — z drugo besedo: zahtevamo realno in ne nominalno mezdo — in da postane delavstvo soodločujoč činitelj v produkciji.

To pa že ni več socialni reformizem, temveč podružabljenje produkcije. A v to kapitalizem nikoli ne bo prostovoljno privolil, ker bi posegal pregloboko v njegovo področje in bi mu onemogočila nečloveško eksploatacijo, na kateri temelji.

Razredno zavedni delavski boj — razredni boj do skrajnosti! — bi moral zato obsegati dve bistveni točki: 1. da delavstvu gmotni položaj resnično izboljša in 2. da se izboljšanje vrši na račun kapitalistične eksploatacije in ne na račun konsumenta.

Tak razredni boj imenuje današnji buržuazni svet utopijo; vendar pa je to edina možna in izvedljiva pot, če hočemo delovati na to, da se socialno vprašanje pravično reši in da dosežemo v dogledni bodočnosti socialistični družabni red. Razredni boj pa je seve-

da naperjen proti kapitalistični eksploataciji in proti buržuaznemu egoizmu — zato tak odpor proti razredno organiziranemu proletariatu.

Teh osnovnih resnic delavskega pokreta bi se moral proletarijat dobro zavedati; svoj položaj in svoje razredne interese bi moral presojati v luči solidarnega protiburžuaznega razrednega boja in ne v luči strankarske pripadnosti — potem bi se enotna delavska fronta kaj lahko izvedla!

Danes se hoče kapitalizem konsolidirati. Proletarijat bi se tega dejstva moral veseliti, če bi se konsolidacija kapitalizma vršila v mejah socialne smotrenosti, ker bi se tako delavski položaj resnično izboljševal in bi mogli upati na miren in pravičen socialni razvoj. A konsolidacija kapitalizma se dejansko vrši na račun delovnega ljudstva in v socialnem oziru popolnoma nesmoteno, ker se vrši radi eksploatacije in profita — vse to pa je bistveno združeno s kapitalističnim sistemom.

Ker se konsolidacija kapitalizma vrši proti življenjskim interesom delovnega ljudstva in proti socialni smotrenosti produkcije, zato je najnujnejša naloga povojnega proletarskega pokreta, da se vse delavstvo strne v enotno protikapitalistično in protiburžuazno fronto.

Bistvena poteza enotne protikapitalistične bojne črte pa mora biti delavska solidarnost na podlagi neizprosnega razrednega boja.

Razredna proletarska solidarnost je nujno potrebna iz več razlogov:

1. Kapitalizem nastopa solidarno. Le radi svoje razredne in mednarodne solidarnosti se mu je deloma že posrečilo, da je pričel znižavati zaslužek in zvišavati delovni čas. To pa je že očitna kapitalistična razredna protislabejšemu proletarskemu razredu. Zato pa bi bilo predvsem potrebno, da bi se delavstvo združilo v enotno bojno črto, da brani svoje socialne pridobitve. Proti ofenzivi kapitala se more uspešno boriti le solidarna defenzivna organizirana sila proletariata.

2. Če se danes mednarodnemu kapitalu posreči njegov velikopotezni načrt notranje konsolidacije, bo ves socialni razvoj nazadoval in ni izključeno, da se povrne doba popolnega socialnega zasužnjenja delavskega razreda. Zato je skupna solidarna defenzivna proletarskega razreda edini resni pripomoček, da se socialni razvoj zaobrne zopet v zdravo, napredno smer. Proletarijat mora preprečiti gospodarsko konsolidacijo kapitalizma, v kolikor se vrši na račun delovnega naroda potom eksploatacije in profita.

3. Zdrav kulturni napredek bo le mogoč, če zmaga načelo socialne pravičnosti in socialne enakopravnosti. V človeštvu se mora iztrebiti tista gonilna sila, ki dela vse radi profita in ki gazi zato hladnokrvno najelementarnejše človeške pravice. Tako zdrav na-

predek ni mogoč, ker se vrši v znamenju profita in eksploatacije. Zato pa je solidaren razredni boj ne samo življenjski boj delovnega razreda, ampak tudi etična sila prvega reda, ker se bori za zdrav socialni napredek, ki naj

Rudarski:

Dve resoluciji o draginji.

Epilog k protestnemu shodu v Unionu.

Protestno zborovanje proti draginji je na eni strani pokazalo puhlo in zmedeno frazerstvo enega dela socialističnih voditeljev izraženo v 7 točkah od g. Bernota predlagane resolucije, a na drugi strani jasno izraženo razredno zavednost duševnega in ročnega proletariata, ki je enodušno in z velikim odobravanjem osvojil resolucijo sodr. Makuca, ki jasno in nedvoumno kaže na prave vzroke današnje draginje in na pota, po katerih mora proletarijat usmeriti svoj boj, da se obvaruje siromaštva, brezzakonja in prevelike eksploatacije.

Bernotova resolucija pozivlja »vse delovno ljudstvo Slovenije in Jugoslavije, da se pridruži stvarnim smernicam« — njegove resolucije! — Zares bi morali imeti sarkastično pero sodr. Cankarja, da bi dovolj dostojno osvetlili vso puhlost, frazerstvo in zmedenost Bernotove resolucije. Ona dokazuje ne samo absolutno ignoranco njenih avtorjev v pogledu socialističnega pojmovanja kapitalističnih kriz, temveč tudi popolno pomanjkanje znanja najosnovnejših principov narodnega gospodarstva: a kar je glavno, ona je redigirana z vidika kapitalističnih a ne proletarskih interesov.

Oglejmo si točko prvo: »Državna zakonodaja mora uvesti za čas, dokler ubija slabo povojno gospodarstvo in brezvestna špekulacija našo valuto, za vse plače in obveznosti stalno v blagovni množini izraženo vrednostno merilo, da se prepreči avtomatično manjšanje plač.« »Wie stellt sich das der kleine Moritz vor« mora vzklikniti vsak resen človek, ko prečita ta zmeden stavek! Morda zahteva nič manj in nič več kot odpravo denarnega gospodarstva in to v kapitalističnem sistemu in od kapitalističnega zakonodajnega telesa! Škoda, da g. Bernot več ni narodni poslanec, on bi v tem slučaju razveselil skupščino s zakonskim projektom za odpravo denarnega gospodarstva in uvedbo novega ala frk! Uvedba vrednostnega merila izražena v blagovni množini za »plače in obveznosti« si lahko vsak izdela sam, lahko pa se tudi odredi z zakonom. Naše strokovne organizacije prakticirajo to stvar skoraj vsak mesec. No uvedba tega »merila« še ne prepreči avtomatičnega zmanjševanja plač — ki ga povzročuje rastoča draginja in pa — strokovni birokrati oportunisti, ki namesto da bi delali, organizirali, vodili boj za pravico stavke, vodili mezdana gibanja kot se spodobi, namesto vsega tega puhloglavno frazirajo, koketirajo s kapitalisti in psujejo iskrene bojovníke za delavsko stvar, razredno zavedne proletarce, a sami glasujejo za zakone, ki jemljeo delavcem pravico stavke! To je prava indija — koromandija — kjer je narobe svet! —

Točka 2 zahteva državno kontrolo zunanje trgovine v tem smislu, da mora biti izvoz enak uvozu. Vidi se, da g. Bernot ne pozna najosnovnejših principov socialistične proletarske politike v ka-

se vrši v znamenju socialne pravičnosti in smotrenosti.

Proletariat, združi se v solidaren in enoten boj za svoje osnovne pravice!

(Dalje prih.)

pitalistični državi v pogledu na zunanjo trgovino. Enakost izvoza in uvoza ni bila nikoli bistvena zahteva proletarskega razreda. Nasprotni interesi proletariata zahtevajo, da pasivne dežele uvažajo več kot morejo izvažati. Kako se izvažajo in uvažajo in kaj se uvažajo in izvažajo to je važno za revne stave. Monopolizacija zunanje trgovine pod delavsko kmečko kontrolo, da se prepreči veriženje; prepoved uvoza luksuznega blaga in izvoza blaga, ki je neobhodno potrebno za prehrano in oskrbo ljudstva z vsem potrebnim — to so zahteve, ki odgovarjajo interesom delovnega ljudstva. To pa, kar zahteva g. Bernot, je narodno gospodarska utopija v danih gospodarskih razmerah Jugoslavije, ki je gospodarsko v 7-letni vojni upoštevana. Lepo bi se zahvalilo delovno ljudstvo g. Bernotu in comp., če bi se s silo uresničil utopističen predlog v točki 2. in 3. Neizogibna posledica bi bila ogromno pomanjkanje najpotrebnejšega. Ravnotežje v trgovski bilanci in v državnem proračunu ter v gospodarski bilanci ni v kapitalistični državi zahteva proletariata, temveč eminentna zahteva kapitalistov. In samo smešno je, če gosp. Bernot poziva delovno ljudstvo, da zahteva to, na kar kapitalisti že z vsemi silami delujejo. Ali je važno za proletarski razred in za delovni narod način tega kapitalističnega delovanja: Kako se skuša doseči ravnotežje trgovinske, gospodarske in proračunske bilance.

Tiskanje novih bankovcev samo po sebi ne nalaga kakor pravi resolucija »vsa bremena (kakšna!) na rame izmognanih delovnih slojev, obsojajoč njihove družine k stradanju in počasnemu umiranju, ker manjka vodstvu države potrebne energije (!) za izenačenje neenakosti (!) in za energično zmanjšanje državnih izdatkov.«... temveč to delajo neznošna davčna bremena, militarizem, ki jih sicer g. Bernot konstatira, ali ne protestira proti njim — niti ne pokaže na ogromne indirektno davke, ki so med drugimi osnovni vzrok draginje in ki predvsem izmognavajo delovno ljudstvo.

V točki 5 določa, kako naj se porabijo kapitali dobljeni od progresivne oddaje imetja. Izgleda, da je g. Bernot pozabil, da živi v Jugoslaviji — ali pa so stavki prepisani iz kake avstrijske resolucije — ker vsi vemo, da je pri nas najprvo šele potrebno izvojevati progresivno oddajo imetja — potem pa se bomo bojevali, da se oddani kapital porabi za delavemu ljudstvu koristne svrhe.

Resolucija sicer ugotavlja, »da je treba od obupa in skrbi obvladane množice usmeriti k premišljenemu koraku« (kolikor je nam znano v Ljubljani ni bilo nepremišljenih dejanj — avtorji najbrž žive na Dunaju, kjer so bili draginjski izgrezi!) — ali cela resolucija je tako nepremišljena in konfuzna ter kapitalističnim interesom prilagodena, da bi bila res prava nesreča za delovno

„DELAVSKE NOVICE“ izhajajo vsak petek.

Uredništvo in upravništvo: Turjaški trg 2.

Letna naročnina 120 K
mesečna naročnina 12 K

Posamezna številka 3 K.

ljudstvo Slovenije in Jugoslavije, če bi sledilo neresnim, zmedenim, čisto kapitalističnim interesom odgovarjajočim direktivam Bernotove resolucije.

Najlepša cvetka iz oportunistično-socialističnega vrta, pa je točka 7, ki se glasi: kadar bo država priznala te naše smernice in jih izvedla — (to je takrat, ko bodo bivši komunisti g. Bernot predsednik jugoslovanske vlade, g. Svetek notranji minister, g. Golouh minister pravde, g. Uratnik minister trgovine in obrti na podlagi p K valute itd. — takrat šele čujte), bodo nepotrebni vsi izjemni zakoni, ki danes pod zaščito nasilja enostransko pomagajo kapitalu proti delavstvu v veliko škodo države! Pozabili so dodati: *za katere pa smo mi narodni socialisti glasovali, a katere mi „soc.“ demokrati deljansko podpiramo in sankcioniramo*, čeprav so oni naperjeni proti delavstvu, a zato nam omogočajo vezati otrobe med delavstvom ter zanašati v proletarijat meščansko ideologijo.

Dalje govori resolucija: »Dočim skušajo delavstvu prepovedati stavko, kot samo obrambno sredstvo,« itd. Izjemni zakon ne skuša prepovedati stavke, temveč jo *prepoveduje* in daje sodišču

oblast kaznovati nekatere kategorije delavstva in državne uradnike v slučaju stavke do 20 let ječe.

To je torej resolucija, ki so jo utemeljevali in predlagali oportunisti. Ni čuda, da je razredno zavedno uradništvo in delavstvo godrnjaje poslušalo konfuzne utemeljače, ki niso mogli lepše govoriti v interesu kapitalistov, kakor so to koncentrirano izpovedali v svoji resoluciji.

Če primerjate to puhlo frazersko resolucijo, predlagano od strankinih in partizanskih birokratov bivših komunistov, ki celo med lastnimi pristaši izživajo samo preziranje, z jasno in vsakemu proletarcu kakor uradniku razumljivo stvarno in objektivno resolucijo sohr. Makuca, delavca pri južni železnici, bo vsakemu proletarsko demokratsko mislečemu človeku razumljivo, da Makučeva resolucija odgovarja stvarno momentalnim interesom delovnega ljudstva, ki naj se jo oklene kot idejo vodnico v svojem boju za pravice in proti draginji. Zmaga v tem boju bo popolna in neizogibna, kakor bo neizogibno popoln poraz partizanskih birokratov Sveteka in Bernota v nadaljevanju njihove politike v korist kapitalistov.

Še nekaj o shodu proti draginji.

»Naprej« ne more pozabiti blamaže, ki sta jo doživela meščanska socialista Bernot in Svetek, ko sta glasovala proti naši resoluciji v družbi narodnih socialistov. Samo priznanje napak, ki so jih storili v preteklosti, nam ne zadostuje; zahtevamo garancij, da ne bodo več glasovali proti delavstvu za verige in nagobčnike. Krinka je padla: delavstvo samo naj presodi, kdo ima prav, ali mi delavci po prepričanju ali vi salonski socialisti.

Le kričite naprej! Čeprav ste se ujedini v novi socialistični stranki Jugoslavije, zato še niste postali delavski prijatelji. Tistih značajnih in požrtvovalnih mož, ki so pomagali graditi staro socialdemokratsko stranko, ni med vami.

Pozabili ste pa tudi, da ste prišli do konsumov in drugih podobnih sinekur le s pomočjo delavstva, ki vam je zapalo. Nekdaj ste agitirali med delavstvom z Marksovim socializmom; danes pa ste sami pozabili, kaj je pravi socializem in ponujate delavstvu le meščanski surogat; zato pustite delavstvo pri miru s svojim varljivim »socializmom«.

Kar sem govoril na shodu, je le izraz tega, kar čuti vsak razredno zaveden in zatiran proletarec. Ko padejo verige in okovi, v katere smo okovani, bo že proletarijat znal ločiti, kdo je njegov resničen prijatelj.

Ivan Makuc.

Proces proti komunistom v Beogradu.

Beogradski proces je imel predvsem politično nalogo, dokazati, da so predstavitelji komunistične partije Jugoslavije vodili oziroma pomagali Stejiču pri atentatu na kralja. V ta namen so zaprli vse voditelje in parlament je izključil iz svoje srede vse komunistične poslance. Obdolžence so v preiskovalnem zaporu mučili na živinske načine, topli so jih do krvi, obešali so jih v dimnik, izbijali so jim zobe itd., da bi priznali pod vplivom teh Vukomanovih metod svojo sodelovanje na atentatu. Predstavniki pri atentatu ranjenih vojakov je hotel vplivati na sodnike rekoč: »Sodniki so predstavniki današnjega režima in njihova sodba mora biti v smislu in duhu tega režima.« (Ta izrek se je na zahtevo braniteljev unesel v zapisnik.) Ampak vse je bilo zastoj in pri obsodbi je sodišče izre-

klo to obsodbo: Zavoljo atentata se obsodi Spasoje Stejič na smrt na vešalih, zaradi soudeležbe pri atentatu Lajoš Csaki na 20 let težke ječe v lahkih ukovih. *Glede ostalih obtožencev (voditeljev komunistične stranke) pa ugotavlja sodišče, da se jim soudeležbe pri atentatu ni moglo dokazati*, da so krivi po § 90 srb. kaz. zakona, ker so sodelovali potem tiska, govorov, itd. na aktivni način za uresničenje programa bivše komunistične partije, ki je bil sprejet na kongresu v Vukovarju, ki priporoča udeležitev tega programa, če je treba tudi s silo, potem revolucije ter propagira spremembo oblike vladavine. Zato se obsodijo na dve leti zapore: Mišorad Kovačević, Vladimir Čopić, Filip Filipović, Miloš Trebinjac, Vladimir Milović, Dragomir Marjanović, Vlada Stefanović, Ivan Colović,

Života Milojković, Lajoš Mojzes, Juri Szalai in Simon Palinkaš. Na štiri leta ječe se obsodi: dijak Sava Nikolić. Ostalih 19 obtožencev je bilo oproščenih. Vsi obsojeni so prijavi pritožbo proti obsodbi.

Kakor smo že rekli glavnega namena ta proces ni dosegel. Današnji radikalno-demokratski samosreški režim je hotel dokazati, da je komunistična stranka bila v zvezi z atentatom in da je zato opravičena »Obznana«, zakon za red in rad ter razveljavljenje komunističnih mandatov. Ta dokaz se je kakor izrecno ugotavlja sodišče ponesrečil. (»Jutro« seveda poroča v svoji

znani resnicoljubnosti, tako kakor bi se to zgodilo.) Prišlo je pa na dan toliko umazanosti, zverinskih činov, nečloveškega mučenja, da je moral pristaš režima g. Nenad Gjorgjević (zastopnik poškodovanih vojakov) priznati: »Jaz priznavam, da se naša policija obnaša tako, kakor se ne obnaša niti policija v Turčiji ali Afriki.« (To je uneseno v zapisnik razprave!) In razprava o tem nečloveškem postopanju se spremenila v obtožbo in obsodbo današnjega režima, današnjega terorja buržuazije in njenih podreptnikov proti delavskemu in kmečkemu proletariatu.

Mednarodni pregled.

PRED GENOVSKO KONFERENCO.

Med kapitalističnim svetom zapadnega velekapitala vlada popolni kaos. Imperialistične države se ne morejo sporazumeti med seboj ne glede programa konference ne glede Rusije in Nemčije.

V splošnem se zdi, da bo zmagala zmernejša angleška »kramarska« struja v buržuaznem svetu, ki skuša čimprej obnoviti gospodarsko življenje Evrope; priznanje Sovjetske Rusije bo pa le posledica tega stremljenja. Angleški velekapital ostane še vedno smrten sovražnik sovjetskega režima — a trenutno mu gre predvsem za ureditev gospodarskega življenja, za profit.

Pred tednom se je mudil v Franciji in v Angliji češki minister Beneš; ker pa so Čehi za priznanje Sovjetske Rusije, je njegovo potovanje velikega pomena, da se naredi kompromis med Anglijo in Francijo.

25. februarja sta se sešla Lloyd George in Poincaré v Boulognei, da se osebno pogovorita o nekaterih vprašanjih, ki ločijo Francijo in Anglijo. Na vsak način francoska popustljivost ni več tako velika kot je bila še pred par tedni. Širokoustni buržuaz Poincaré je že bolj pohleven kot je bil, ko je prevzel ministrsko predsedništvo.

Zaradi italijanske ministrske krize se je genovska konferenca odgodila za nekaj časa.

Novi neprimke pa bodo ustvarile na zapadu tudi vesti, da Rusija sicer priznava svoje dolgeve — a zahteva z isto pravico kot druge države tudi ona svoje terjatve; ruske terjatve pa so ogromne — morda večje kot dolgov.

RUSIJA.

Politika sovjetov. — Mi smo navedeni na našo tajno diplomacijo, ki vodi vso mednarodno politiko tajno, brez ljudskega nadzorstva. Drugačna pa je sovjetska diplomacija, ki vodi politiko javno in skuša uveljaviti povsod le dobrobit federativnih ruskih republik, ki jih zastopa.

Zadnji čas sta delovala na zapadu dva sovjetska diplomata: Krasin v Londonu in Radek v Berlinu.

Radek je skušal zlasti ustvariti boljše odnose med Francijo in sovjeti; rad bi bil prepričal merodajne francoske kroge, da gospodarska obnovev Evrope brez Rusije ni mogoča.

Na dnevnem redu je 21 točk: Poročilo nemške, francoske, češke, italijanske, angleške, ameriške, poljske in balkanske komunistične stranke; nato poročilo izvrševalnega odbora; enotna fronta; boj proti novim imperialističnim vojnem; strokovno gibanje; gospodarska politika sovjetske vlade; lakota in pomožna akcija v Sovjetski Rusiji; delavski položaj v Franciji; komunistično časopisje in mednarodna časnikarska korespondenca; gospodarske zahteve in boj proti bedi proletarske mladine; madžarsko vprašanje; notranja organizacija komunistične internacionale; priprave za 4. mednarodni kongres; volitev biroja in tajništva.

Poročilo o poteku konference priobčimo prihodnjic.

ITALIJA.

Dolgotrajna kriza rimskega kabineta je rešena. De Facia, ki je bil pod Giolittijem dvakrat finančni minister, pod Orlandom pa justični, je sestavil

Catholicus:

Nravnost in marksistični kolektivizem.

Urednik Franc Terseglav je z ozirom na našo kritiko »Socialne Misli«, priobčeno v »Delavskih Novicah« 9. februarja objavil v »Socialni Misli« 15. februarja članek »Mi in marksistični komunizem«. Z ozirom na njegove teze priobčujemo naslednje vrstice in sicer v kolikor mogoče poljudnem tonu.

Odveč bi bilo šele razpravljati o tem, ali marksistični kolektivisti težijo za tem, da se uveljavi socialna pravica kot absolutno pravno načelo, ali pa samo za tem, da se buržuazni egoizem nadomesti s proletarskim. Vsak pravi marksist se zaveda, da težimo za novim, idealnim družabnim redom kjer ne bo človek izkoriščal sočloveka, v katerem naj se odnosi med ljudmi uravnavajo na podlagi večnoveljavnih pravnih načel, ki so latentna v nepokvarjenem, socialno vzgojenem člove-

ku. Ta načela so zapisana v vesti vsakega človeka, ako jih družabno ozračje, napačna vzgoja in podobni činitelji v njem s silo ne zamorijo. Preko te naravne etike trajno ne bo mogel iti noben dosleden socialist.

Drugo pa je vprašanje, ali je životvorna res samo ona nravnost, ki se pri vsem socialnem in zasebnem udejstvovanju človekovem ozira »na nek nadčloveški ideal, ki ga vsebuje edinole vera«. Za pozitivno vernega človeka — pa naj bo tudi marksist, ker se vera in marksizem nujno ne izključujeta! — je to umevno in ne potrebuje nobene globlje utemeljitve. Pozitivno veren socialist presoja vse življensko udejstvovanje z ozirom na najvišji ideal in priznava njegovo nadvlado i v zasebnem i v javnem življenju. To pa je že bistvo vere, v kateri temelji nravnost, ki priznava sankcijo duhovnega ideala. To pojmovanje nravnosti se nam zdi najdoslednejše, ker more trajno zadovoljiti vse misleče ljudi.

Mislimo pa, da smotreno udejstvovanje resnične socialne pravičnosti ne

zahteva nujno, da se oziramo izključno na nek duhovni ideal. Danes je verski indiferentizem ali celo izrazito materialistični vesoljski nazor zavzel tak obseg, da se ga ne sme prezirati. Ljudi, ki ne priznavajo pozitivne vere, ne moremo izključiti iz socialnega organizma. Pozitivno versko nravnost mora pri njih nadomestiti naravna etika in jasno spoznanje, da obstoj človeške družbe nujno zahteva, da zavlada vsesplošna socialna ljubezen. Zato smo uverjeni, da bo v socialistični družbi poleg osnovne premembe gospodarskega sistema tudi človeška solidarnost, ki izvira nujno iz gospodarske premembe, tista vez, ki bo združila tako različne individualne pravne nazore. Človeštvo v celoti ne bo nikoli pozitivno verno; ni pa je avtoritete, ki bi smela vsiliti človeštvu pozitivno etiko, ker bi s tem zatrla in pogazila svobodo vesti. A načelo svobodne vesti mora ostati nedotaknjeno in se v socialnem življenju strogo dosledno izvesti.

Prava svoboda vesti se pa v kapitalističnem sistemu ne more izvesti; v tem

sistemu vladajo izkoriščevalci, ki v svrhu eksploatacije nujno zatirajo svobodo vesti in prepričanja. Ravno tako je tudi krščanska etika v tem sistemu nemogoča. Tudi razredni boj je v svojem bistvu visoko etičen, ker je boj proti izkoriščevalnim, barbarskim metodam kapitalizma, da se končno odpravi vsako nasilje. Samo po sebi se razume, da razredni boj proletarskemu razredu ni etična smernica, ampak le sredstvo, da se uniči socialna krivica in odpravi eksploatacija in suženstvo. To uvidi lahko vsakdo, ki pozna vsaj abc marksističnega kolektivizma, ki vedno poudarja, da je njegov končni cilj idealna brezrazredna in breznasilna človeška družba, vesoljno bratstvo v delu in vršenju socialnih dolžnosti. A pot do te idealne družbe vodi nujno skozi prehodno dobo razrednega boja in proletarske države, ki bo nujno v interesu ogromne 98 % večine naroda pospeševala razvoj k tej idealni družbi. Razredni boj proletariata pa izziva buržuazna reakcija, ker je utopijska, če kdo misli, da se bo buržuazija prostovoljno

koncentracijsko vlado, v kateri bodo sodelovale vse stranke razen fašistov in socialnih demokratov. Zunanji minister postane dr. Schanzer, bivši delegat na washingtonski konferenci. Ljudska stranka dobi troje ministrov, med njimi prvič prosveto. Ta portfelj je bil

Strokovni pregled.

TRBOVLJE.

**Manifestacija proletariata v Trbov-
ljah za nezavisno strokovno organi-
zacijo »Zveza«.**

V nedeljo, dne 26. februarja se je vršil pri nas javni shod, katerega je sklicala strokovna org. »Zveza rudarskih delavcev« na dvorišču g. Pravdiča. Točno ob 3. uri popoldan je s. Jesih otvoril shod. Pozdravil je čez 4000 ljudi broječo množico v imenu nove nezavisne strok. organizacije. Nato predlagal, da naj se izvoli predsednik in zapisnikar tega shoda. Izvoljena sta bila s. Jesih predsednikom in s. Bogve zapisnikarjem.

Predsednik da besedo s. Kolšek, ki referira o 1. točki: »Pomen strokovne organizacije«. Ta je v jednatih besedah obrazložil pomen in delovanje strok. organizacije. Ob enem povdarja tudi, da v tej novi »Zvezi« ni mesta za politiziranje, ampak samo stvarno strokovno delo, to je delo »Zveze«.

K 1. točki govori tudi s. Salamon, on tudi povdarja potrebo strok. organizacije, ker samo v strokovni organizaciji, katera je res delavska, je rešitev proletariata. Nobena druga org., katera je zgrajena na strankarski podlagi, ne more nuditi delavstvu tistih pravic, kakor samo delavstvo brez pol. špekulantov. Pri tem kritizira vodstvo soc. dem. organizacije. Dalje poroča s. Brili in opozarja zbrano množico, da naj se oklene strok. org. »Zveze«, kajti edino rešitev more delavstvo zadobiti le v delavski organizaciji.

K 2. točki o draginji poroča s. Pristav, ki v poljudnem govoru razloži današnjo draginjo in bedo delavstva, med tem ko se v Ameriki s žitom kurijo lokomotive vsled slabe valute drugih držav. S. Černe istotako opozarja proti draginji in proti kapitalističnem sistemu, kateri je glavni vzrok draginje. S. Pristav nato prečita resolucijo, ki je bila enoglasno sprejeta:

Resolucija

sprejeta na shodu dne 26. februarja 1922, za katero je glasovalo 4000 delavcev.

Shod zahteva:

Popolno svobodo pravice združevanja, zborovanja in delovanja strokovnih organizacij v celi državi, potom katerih se edino more delavstvo boriti proti neznosni draginji. Za delavce so te pravice življenjske pravice, ker je brez njih obsojen na siromaštvo, fizično in moralno propast. Draginja, ki vedno narašča je produkt kapitalističnega sistema in velike gospodarske krize kapitalizma. Ona bo neizogibno naraščala še naprej. Vsled tega zahteva shod, da se ukinejo vse odredbe in zakoni, ki

za popolare »conditio sine qua non«. Rešitev krize je vplivala na vse kroge zelo ugodno. Uspeh ljudske stranke tiči tudi v dejstvu, da je onemogočila staro - liberalca Giolittija, ki si je pri pobijanju katoliškega življa pridobil posebne - zasluge.

prepovedujejo pravico do stavke, svobodno gibanje delavcev namesčencev v dosego zakonitega pripoznanja službenih pragmatik in tarifnih pogodb točka 5, ki so v zvezi da zboljšajo stanje delavstva vseh vrst. Shod poziva vse delavstvo, da se združi v razredno zavednih neodvisnih strokovnih organizacijah, ki bodo v stanju z odločnim razrednim bojem zboljšati položaj delavstva.

Živele razredno zavedne neodvisne strokovne organizacije.

Proč z nacionalno in versko gonjo iz delavskih vrst.

Proč z ljudmi, ki so glasovali za izjemne zakone in s tem vzeli delavstvu glavno orožje.

Trbovlje, dne 26. februarja 1922.

K 3. točki »razno« se še oglašijo: s. Kolšek, ki priporoča, da naj mladi delavci, začnejo s kulturnim delom, glediščem, tamburaškim in z izobraževalnimi društvi, ki bi nudile delavstvu pouk, zabavo in sport. S. Jesih še enkrat povdarja, da naj kolikor mogoče hitro pristopijo delavci v »Zvezo«, kajti čas hiti in izkoriščanje je prekipelo do vrhunca, zato je potrebno, da se otresemo vseh teh nadlog. To se bo zgodilo takrat, ko bo delavstvo strnjeno v močni strokovni organizaciji. Povdarja odločno, da se ne bo v tej organizaciji nobenega preziralo, naj bo katerega koli prepričanja. Vsak si bo lahko nemoteno ohranil svoje etično prepričanje in politično mišljenje, kajti naše želodce, strgana telesa, boste noge, to je tisto, kar spada v vrste te org. ki zastopa izrecno gospodarska vprašanja, katera zamore rešiti samo močna »Zveza«. Zato naj vsi delavci upoštevajo, da je politično prerekanje v »Zvezi« izključeno.

Ko je bil dnevni red izčrpan, je predsednik shod zaključil. Ogromna množica se je mirno razšla z veselimi obrazi, na katerih se je čitala zadovoljnost, da je prišlo do ujedinjenja, do enotne fronte delovnega razreda vseh strank proti krvosesu kapitalu.

Sloga in zopet sloga žuljavih rok, to je tisto, kar zahtevamo in način ujedinitvenja se mora povsod iskati in tudi najti.

Sodrugri po ostalih rudarskih revirjih, posnemajte in isto tako delujte, kakor rudarji v Trbovljah, kajti vsi rudarji ste bratje in vsi enako občutite bič kapitala. Zato delujte, da se vzpostavijo podružnice po vseh rudarskih revirjih, kajti le v združitvi in slogi je moč in rešitev proletariata.

Naj živi strokovna org. »Zveza rudarskih delavcev«!

Naj živi solidarnost in razredna zavednost!

odrekla svojim političnim, kulturnim in gospodarskim predpravicam vsled etičnih čuvstev. Zato smo za organiziran in strogo dosleden razredni boj vseh izkoriščanih, ne kot cilj, temveč kot edino dejansko izvedljivo orodje, da se socialna krivica zmanjša in končno zlo mi. Razredni boj zato ni istoveten z bojem naroda proti narodu; prvi je v sedanjih razmerah obrambnega značaja, drugi pa je v militarističnih državah vedno napadalnega značaja.

Zato pa tudi vedno tako dosledno obsojamo vsako stremljenje, ki poudarja socialno vzajemnost vseh »stanov« in »delovno skupnost«... ker vse to dejansko velja le nižjim slojem, višji pa jih kljub temu prešerno izkoriščajo; poudarjanje podobnih gesel pa nujno vodi v goli reformizem, ki ni zmožen rešiti jedra socialnega vprašanja. Ker pa krščanski socializem (pri nas recte SLS!) v teoriji in v praksi vedno oznanja nekako solidarnost vseh stanov, kar je vendar čisto izviren reformizem, zato se titulira z »utopizmom«. Seveda, če bi vsi merodajni in odloču-

joči možje, ki se zbirajo okoli krščanskega socializma, tako pojmovali socialno vprašanje kot urednik Tersegla in spoznana načela uveljavljali v praksi, z eno besedo: če bi ne bilo tako kričnega nasprotja med idealno teorijo in reformistično prakso »katoliškega« socializma (hic Rhodus SLS!), potem bi našo kritiko omejili na druga vprašanja, ki nas razlikujejo.

Dejansko je krščanski socializem, če ga presojamo po njegovih vodilnih teorijah, brezdvomno reformističen. Eden izmed najrazboritejših njegovih ideologov je jezuit Pesch. V svojem sicer epohalnem »Lehrbuch«-u II. (1920) str. 235 pravi doslovno: »Nicht auf dem Wege des Umsturzes alles Bestehenden, sondern durch eine an die gegebenen Verhältnisse anknüpfende Reform erstreben wir die neue bessere Wirtschaftsverfassung.« (Stremimo za boljšim gospodarskim redom ne potom prevrata vsega obstoječega, temveč potom dejanske razmere upoštevajoč reform.) Podobno reformistično smer vidimo pri vseh merodajnih avtoritetah

AKORDNO DELO IN ZIDARJI.

Vsi veliki in mali delodajalci govore zadnji čas veliko o akordnem delu. Beli teror, ki vlada že nad eno leto, jim je omogočil, da so začeli znižavati plače. Brez dvoma so plače v Jugoslaviji v primeri s cenami najnujnejših življenjskih potrebščin že itak strašno nizke. Čim bolj pa mezde padajo, tem bolj delodajalci vsiljujejo akordno delo, v katerem da je rešitev. Naravno pa je, da pri urejevanju akordnega dela odbijajo povišanje mezde. Če pa je že došlo do povišanja mezde, je bilo tako majhno, da o izboljšanju položaja niti govoriti ne moremo.

Na prvi pogled se zdi, da se delavcu v akordnem delu plača vrednost njegovega dela v produkciji, ki je tem večja, čim sposobnejši je delavec. To delodajalci vedno povdarjajo, da pokažejo svojo dobro voljo, češ, da pošteno in dobro plačujejo sposobne in marljive delavce. Vendar pa akordna mezdna ni nič drugega kot navadna mezdna.

Recimo, da povprečni zidar vzida dnevno 600 opek v 8 urah in da je 75 opek, ki jih vzida v 1 uri, vredno 30 kron. Delodajalec ne bo delavcu plačal na uro 30 kron ali na dan 240 kron, ampak samo polovico.

Delavec, ki dela 8 ur dnevno, dela 4 ure zase in 4 ure za delodajalca; ravno tako dobi samo polovico zaslužka tudi delavec, ki dela na akord. Drugo polovico mora delavec prepustiti brezplačno delodajalcu; ta polovica se imenuje tudi *nadvrednost*. Delodajalec plača delavcu polovico vrednosti z ozirom na delovni čas; ko pa delodajalec izplačuje delavcu akordno delo, mu plača tudi samo polovico one vrednosti, ki se more proizvesti v določenem času in določa svoj akordni cenik le z ozirom na vrednost. Tako je akordni zaslužek isto kot navadna mezdna.

Akord pa ima tudi težke posledice. Delavec se muči, da čim več proizvede. Napornost njegovega dela doseže najvišjo mejo. Naravno je, da se vsled tega dvigne tudi proizvajanje. Za kolikor pa delavec s svojim naporom zviša produkcijo, pa tudi delodajalec spremeni akordni cenik. Tako tira delodajalec delavca do vedno bolj napornega dela, pri tem pa skuša zadržati njegovo plačo v ravnovesju z drugimi. Delavec končno obnemore vsled prevelikega napora in si zaželi odmora. Ker si pa ni mogel toliko prihraniti, da bi nekaj časa živel nezaposlen, se vrne na delo za navadno mezdno. Tu pa ga čaka

novi razočaranje, ker je delodajalec medtem že znižal mezde in podaljšal delavnik. To pa zato, ker so akordni delavci s povečanjem produkcije izpodrinili svoje sotovariše od dela in jih je delodajalec izrabil kot konkurente.

Akordno delo je za razvoj kapitalističnega proizvodnje najugodnejše. Z njim je delavec primoran, da izrabi svoje moči in svoje tovariše do skrajnosti; delodajalec pa si tudi prihrani nekaj stroškov, ki jih mu drugače povzroča nadzorovalno osebje. Zato je akordno delo delodajalcu vedno povod, da znižuje zaslužek.

Kolikor bolj pa je akordno delo ugodno za podjetnika, toliko bolj pa je usodno za delavca. Zato pa vemo dobro, kaj nameravajo farizejski podjetniki posebno pri zidarjih, ko pravijo, da hočejo pridne in marljive delavce dobro plačati; vemo, da hočejo izrabiti posledice belega terora za to, da znižajo zaslužek in zvišajo delovni čas.

Zato pa: čim bolj želijo podjetniki akordno delo, tem hujši mora biti delavski odpor proti njemu.

FRANCIJA.

Unitarni kongres strokovnih organizacij je 22.-24. decembra l. l. na svojih zborovanjih v Parizu poudarjal, da je za brezpogojno enotnost vseh strokovnih organizacij na podlagi amienske resolucije (1907.), ki določa: »Splošna del. zveza« združuje vse zavedno delavstvo izven vsake politične struje v boju za odstranitev salarjata in patronata. Za to je pozval socialno demokratsko vodstvo, da prekliče vse izključitve, ki jih je izvršilo vsled moskovske smeri nekaterih sindikatov, in da skliče v prvi polovici 1922 izredni občni zbor.

16. februarja pa je reformistično vodstvo odločilo (87 glasov proti 8), da ne skliče izrednega občnega zbora. S tem je ločitev končno veljavno izvedena vsled nepopustljivosti socialnih demokratov.

Provizorična administrativna komisija, ki je vodila doslej posle izključenih sindikatov, je postala sedaj zakonito vodstvo unitarnih organizacij.

Sklic se bo v prvi polovici 1922 izredni občni zbor, na katerem se bodo vse organizacije, ki zastopajo edinstveno stališče, združile v novo enotno splošno del. zvezo.

Med strokovnimi organizacijami je že sedaj okoli dve tretjini pristašev, ki hočejo brezpogojno še nadalje enotno strokovno zvezo.

Dopisi.

Jesenice. V odgovor »Delavcu« z dne 26. februarja t. l., na dopis iz jesenice o poteku občnega zbora kovinarjev dne 22. januarja, smo resnici na ljubo prisiljeni poročati sledeče:

Na omenjenem občnem zboru je centr. tajnik kov. Svetek namenoma (kar je že poprej obljubil, da bo on dal povod, da se skregamo) začel napadati »Del. Novice« s tem, da ta list agitira oz. pozivlja delavstvo, da iz-

stopi iz strok. organizacije. Med drugim se je izrazil, da spadajo »Delavske Novice« na gnoj. (Medklje: »Naprej« spada na gnoj!) Bivši predsednik s. Mulej je nato izjavil Svetku, da mu vzame besedo, če bode uganjal politiko in agitiral za »Naprej«, ker da se vrši strok. občni zbor kovinarjev, ne pa političen shod. Na to je centr. tajnik udaril ob mizo ter odgovoril, da njemu kot centr. tajniku ne more

sebnost lastnino sploh in na ta način odpraviti končno razredni boj in pripraviti pota kolektivistični družbi, kjer bo vladala enakost, svoboda in bratstvo ne samo v načelih, temveč v dejanskem življenju, v gospodarskem sistemu. To pa je druga faza socializma in mora v tem končnem cilju soglašati s kolektivističnim marksizmom tudi vsak pošten krščanski (a ne katoliški) socialist. Kar nas loči je, da mi dosledno in ne oziraje se na trenutne uspehe ali neuspehe zastopamo interese proletarskega razreda, ki je zgodovinsko in po svoji vlogi v produkciji pozvan, da si pribori zase in končno za vse človeštvo pot do našega skupnega cilja - socialistične kolektivistične družbe. A SLS kot organizacijska forma današnjega kršč. socializma na Slovenskem stvarno zastopa v prvi vrsti interese kapitalistične družbe; le njeno levo krilo, ki ga zastopata gg. Tersegla in Gosar, šele išče pota h krščanskemu socializmu.

(Dalje prih.)

nihče vzeti besede, ker on (Sveteč) zastopa 4000 članov kovinarjev. Sodr. Mulej mu na to odgovori, da je kot predsednik odgovoren za to, da se ne uganja nobene politike. Da bi pa Sveteč ponovno povdarjal, da spadajo »Del. Novice« na gnoj, kakor piše »Delavec«, pa ni resnica, ker je uvidel, da ni varno še nadalje izzivati. Na izvajanja tajnika podružnice, kateri je predbacival »Del. Novicami«, da agitirajo za demokratsko unijo, mu pa svetujemo, da naj prečita »Del. Novice« z dne 23. febr. t. l. pod naslovom: »Koncentracija naprednih sil«.

Tudi mi stojimo na stališču, da ostanejo strok. org. enotne in močne, ali kakor vse kaže, da ravno oni, kateri upijejo na vse grlo za enotnost strok. organizacij, namenoma sejejo razdor s tem, da upeljavajo političen boj v strok. organizacije in kadar se bode uresničil njih namen, potem bodejo pa krivdo zavračali na tiste, kateri danes resnično stremijo za tem, da se strok. organizacije ojačijo, da bodejo enkrat zmogljive biti odločilen boj med delom in kapitalom.

V kolikor se je odobravalo Svetku in bivšemu tajniku podružnice je pa dokaz v izidu volitev odbora na dotičnemu običnemu zboru, zadostno prozoren. Več kovinarjev.

Jesenice. Jeseniški kovinarji smo bili zadnje dni precej močno razburjeni. Prvi vzrok temu je bil spor med žičarji in podjetjem, kateri je bil že do skrajnosti napet, ter se je splošno pripravljalo na stavko. Vendar pa je ravnateljstvo tovarne prišlo v zadnjem trenutku pri pogajanjih do treznosti, da se je končno dosegel sporazum. Pri nekaterih pogajanjih, kar moramo omenjati, se je generalni ravnatelj izjavil, da izgledajo vlozene zahteve precej komunistično. Jeseniški kovinarji si prepovedujemo enkrat za vselej takih izrazov od strani tujcev, kateri žive razkošno življenje na račun delavskih žuljev t. j. na račun državotvornega delavskega razreda v lastni državi. Spodobilo bi se takim parasitom, da bi jih vlada opozorila in podučila, ko bi imela vsaj nekoliko smisla v potrebah delavstva v današnjem kritičnem času, kar pa se žal, dogaja ravno nasprotno, da se od strani neodgovornih elementov v vladi ščiti kapitalistično družbo z zakonom »o redu i radu«, ali olepšano, z zakonom »o zaščiti (kapitala)«.

Drugi vzrok razburjenja je bil ta, ker se nam je pri mesečnem izplačilu odtegnil doh. davek in sicer za polovico lanskega leta in za januar tekočega leta toliko, da je presegal povišek plače, katerega smo dosegli pri pogajanjih za mesec januar, v kar je prisilila naraščajoča draginja življenjskim potrebščinam, da smo stavili vodstvu tovarne zahteve za povišek plače. Na takšen način ovira davčni vijak današnjih vladajočih krogov družinam možnost do človeku spodobnega življenja na eni strani, na drugi strani pa podjetnik kapitalist neče pripoznati poštene plače za pošteno delo, ter da imajo pred očmi pred vsem samo — svoj lastni žep. Kot za državljane nas smatrajo današnji mogotci samo pri dolžnostih za plačevanje posrednih in neposrednih davkov, s katerim denarjem se razsipava kakor z smetmi. Če pa delavski razred zahteva od mogotcev na vladi državljskih pravic, se nas pa od obeh strani napada kot — državi nevarne elemente.

Kovinar.

Zagorje. Zdi se nam, da smo rudarji naši vladi najbolj pri srcu in to — posebno davčni oblasti. Ni še dolgo, ko so nam nasilno vzeli davek za l. 1920 in nam pustili prazne plačilne listke, s katerimi pa ne moremo nasititi praznih želodcev naše družine. Sedaj pa nam bodo ponovno odtegnili davek za leto 1921. Ob mesecu bo šel denar z našimi žuljavimi rokami prislujen v njihovo nenasiitljivo bisago. Za samce bodo zahtevali 50—100 kron, za rudarje z družino pa 400—500 kron davka. Dobro bi bilo, da vzamejo tudi vse naše prazne želodce, pa da še oni skrbijo zanje.

Kdo je temu kriv? Mi sami, ker čakamo milost krutega bogatina in se med sabo preklamo za oslovo senco.

Združiti se moramo vsi brez razlike, iskati moramo pota, da se sporazumemo proti krvosesu našega dela —

kapitala. Pravimo brez razlike vse delovno ljudstvo, ker mi vsi čutimo skupno batino, s katero udarja kapital po naših hrbtih.

Brez organizacije smo ničle, s katerimi kapitalist opravi s prezirljivim nasmehom, v organizaciji pa smo sila, s katero mora vsakdo računati.

V zadnjem času se je osnovala »Zveza rudniških delavcev« s sedežem v Trbovljah. *Pohitimo v njo na delo za naše pravice!*

Mi rudarji smo si svesti, da je samo v organizaciji moč in sila, ki nam bo pripomogla do naših pravic in to v organizaciji, kjer bo zastopano celokupno delavstvo. Zato pozdravljamo z veseljem, da se je del narodnih socialstov, ki so organizirani v »narodni socialni zvezi« na zadnjem sestanku pridružil ideji

enotne fronte

za katero se bore »Delavske Novice« že od svojega početka.

Združimo se in iz naše srede bo vzklila mogočna in železna organizacija, ki bo podlaga boljšega življenja.

Naj živi enotna fronta vseh rudarjev Jugoslavije.

Naj živi enotna fronta vsega delavstva.

Op. ur. Naša ideja »enotne fronte« skupnega nastopa vseh delavskih in kmečkih strank zadobiva, kakor vidimo, v širokih masah svojo podlago.

Ljubljana. Težko tebi, ko ne moreš delati! Bedno, žalostno in obupno življenje živimo mi invalidi. Ne briga se za nas niti vlada, niti stranka, niti domovina. Ti so nas poznali in upoštevali le takrat, ko smo bili čvrsti in zdravi. Sedaj se pa zdi, da je cel svet na nas pozabil. Med vojno so nas gonili z domovino in z biričem v svetovno klavnico. »Gre za domovino, za cesarja.« Ne vemo že vse kakšnih sredstev so se posluževali in kaj so nam vse povedali. In sedaj nas isti, ki so krivi naše nesreče gledajo s prezirom, češ kaj bode te vi, ki niste ne za živeti ne za umreti. To so sedaj najbolj navdušeni in mogočni Jugoslavlani.

Mi ne moremo živeti od obljub, da bomo vse dobili. Teh obljub smo že sili, mi smo lačni, goli in bos, hočemo hrane, obleke, da živimo vsaj življenje človeka, ako smo že tako nesrečni in to po krivdi kapitalističnih pijavk.

Naše bede ne bo preje konec, dokler se ne združimo in vsi kot eden zahtevamo svoje pravice.

Živela enotna strokovna organizacija. Vojni invalidi.

Ljubljana. Sodrug nam poroča med drugim: »Surovost ljubljanskih poštinih uradnikov. Bil sem slučajno na pošt-nem ravnateljstvu, brzojavni odelek III. Prišla je neka ruska gospa, ki je že tretje leto v Ljubljani in je hotela oddati priporočeno pismo v Kijev, odkoder dobiva korespondenco od svojih sorodnikov. Neki uradnik pa, namesto da bi pismo prevzel ali pa gospo opomnil, da ne more sprejeti, jo je surovo napadel in ji začel predbacivati, da za boljševice sploh ne sprejema in ji je pokazal vrata...«

Kočevje. Iz naše »kočevske republike« se prav redko oglašamo. Vzrok leži v tem, da smo pod kruto zahrbtno denuncijantsko knuto, tako da človek ne sme niti bolj globoko dihati, da ne bi na njega zaupili gotovi plačani agenti, da je boljševek in protidržavni element. Mi smo pa vendar tako dobri in hočemo samo, da dobimo svoje najprimitivnejše pravice, da lahko živimo življenje človeku podobno. Mi ne rovarimo proti državi, hočemo pa kruha in obleke!

Naši pazniki, ki so prišli po naših hrbtih in žuljih do svojega mesta, postopajo z delavstvom prav nečloveško, kakor da niso nikdar izšli iz vrst proletariata, grozijo za vsako malenkost z odtrganjem plač in z odpustitvijo z dela. Tako postopanje rodi v naših praznih želodcih odpor, ki je popolnoma razumljiv. Ako gospodje pazniki ne bodo popravili svoje surove ravnanje napram nam, bomo prisiljeni obrniti se na pristojno mesto, ki je že tozadevno informirano. Upamo, da ravnatelj Biskupski, ki je baže naklonjen delavstvu, ne bo šel na lim tistim, ki hočejo svoje surovo ravnanje prikriti z besedo, »to je boljševek«.

Ako to ne bo pomagalo, bomo že našli pota, da nam ne bo gospodaril bič nekaterih surovih paznikov.

Naša rešitev je v skupnem nastopu vsega delavstva v nezavisnih strokovnih organizacijah.

Le v slogi je moč in sila!

Delavstvo kočevskega prenogokopa.

Hrastnik. Pravice ilipca Jerneja. V tukajšnjem revirju je bil od neronskega brezsrčnega ravnatelja brez vsakega tehtnega vzroka (vzrok je malenkosten prepir s paznikom) odpuščen z dela kurjač F. S. On je spoznal v tem veliko krivico in se pritožil na rudarski revirni urad v Celju. Delavci so bili do sedaj mnenja, da je rudarska oblast zato, da zagovarja delavstvo.

Rudarski urad je poslal komisarja, ki je vso stvar preiskal, ali do odločitve ni prišlo. Ker zopet dolgo ni bilo ničesar, se je delavec ponovno šel informirati na rudarski urad. Tu pa mu je g. rudarski svetnik L. dejal, da je odpuščen od službe, akti pa, ki so govorili za njega, so čudežno izginili. Na ponovno vprašanje delavca, kako je mogoča odpustitev, ker je pravica na njegovi strani, je g. rudarski svetnik enostavno molčal. S tem molkom je potrdil, da je pravica na strani delavca. Odpuščen je torej, ker to zahteva tukajšnji »velepravični« ravnatelj, kateremu so zavedni delavci le v napotje.

Po tem slučaju izgleda, da je rudarska oblast v Celju v službi našega ravnatelja. Vrana vrani ne izključuje oči.

Naša rešitev je le v skupni fronti delavstva Jugoslavije. Delavec.

Zakon o zaščiti delavstva. Zakonodajni odbor je odobril načrt zakona o zaščiti delavcev, ki določa razdelitev podjetij po kategorijah, dalje delovni čas ter reguliranje dela ob praznikih. Za industrijska in rudarska podjetja je določen osemurni delovni čas; kot industrijska podjetja se smatrajo le ti-

sta, ki zaposlujejo najmanj 15 delavcev. Za ostala podjetja velja 8 do 10 urni delovnik; delovni čas v teh podjetjih določa ministrstvo za socialno politiko v sporazumu z ministrstvom trgovine in obrtniške zbornice ter delavske zbornice. Poleg reguliranja delovnega časa odloča ministrstvo za socialno politiko tudi o času odpiranja in zapiranja delavnic tako ob delavnikih kakor tudi ob priliki raznih narodnih in konfesionalnih praznikov. Da se bodo mogle upoštevati pri reguliranju delovnega časa krajevne potrebe in želje prebivalstva, skliče pokrajinska uprava v najkrajšem času zastopnike trgovske in obrtniške zbornice, dalje zastopnike delavskih organizacij kakor tudi druge zainteresirane faktorje, katerih naloga bo, da se izjavijo glede uvrstitve podjetij v kategorije, po katerih se ravna delovni čas, dalje kako bi se v vsakem poedinem mestu moralo regulirati odpiranje in zapiranje obratov, dalje ob katerih narodnih in konfesionalnih praznikih, razen nedelje bi bilo potrebno popolnoma ustaviti delo v vseh podjetjih, dalje v katerih krajih naj bi se dovolil izjemno dvehurni delovni čas ob nedeljah in končno kako postopati tam, kjer so nedeljski ali prazniški semnji, ker zakon o zaščiti delavstva ne predvideva izjeme za dovoljenje dela ob nedeljah v navedenem slučaju. V vseh večjih podjetjih ostane torej dosedanj osemurni delovnik neizpremenjen. Delovni čas se more podaljšati v rudarskih podjetjih dnevno na eno uro, a v drugih dnevno največ za dve uri, če se odloči štiri petine delavstva s tajnim glasovanjem za podaljšanje.

Oddelek za socialno politiko pokrajinske uprave v Ljubljani.

Op. ur. Priobčujemo našim naročnikom v informacijo.

Domače vesti.

Humanistična gimnazija. — Zadnje čase se med šolskimi strokovnjaki v Jugoslaviji bje hud boj med dvema strujama: *vladna struja* bi rada vse naše gimnazije modernizirala, odpravila pouk starih klasičnih jezikov in vse šolstvo centralizirala (realna gimnazija); *humanistična struja* pa bi rada ohranila dosedanje gimnazije s stariimi jeziki. Dosti resnih strokovnjakov je za humanistično izobrazbo, ker je idealnejša. Tudi zapadni civilizirani narodi imajo humanistične vzgojne zavode. Zato tudi našemu proletariatu ne more biti vseeno, če se ves naš pouk osredotoči po Pribečevičevem načrtu; s tem bi se izolirali od zapadnega naprednejšega proletariata. V meščanski družbi ostanejo dosedanje učni zavodi tudi za proletariata važni za višjo izobrazbo. — *Naj bi tudi v Beogradu prišli do spoznanja, da se kultura in omika ne dasta centralizirati!*

Buržuazna Ljubljana februarja 1922. Metropola slovenske meščanske reakcije nudi v letošnjem »predpustu« pestro sliko: Buržuazni sloji plešejo in veseljačijo na vse pretege, tratijo čas in ogromne vsote denarja v samem uživanju. Luksus napreduje: Italija in naša pokroviteljica Francija bosta s svojim izvozom luksuznih predmetov sanirali našo valuto v zadovoljstvo naše verižniške kaste... Medtem pa, ko se imovitejši sloji mastijo v izobilju, delovno ljudstvo strada, draginja narašča... Da pa je beda še večja, se tudi revnejši sloji pridružujejo buržuazni kasti v veseljačenju! — V tistem času pa zmrzujejo in cepajo od lakote tisoči ruskih žrtev ob Volgi. Za te pa nimamo ne denarja ne srca!

Radikalizem dela. — V vsem našem javnem življenju prevladuje še vedno buržuazjski mentalitet. Otresti se ga ne morejo niti stranke, ki se borijo proti okorelim socialnim organizmom preteklosti. Zato se imenujejo vse stranke »ljudske«, čeprav nimamo niti ene resnične ljudske stranke. Vse stranke hočejo biti tudi »delavske«, a v resnici nimamo niti ene izrazito proletarske stranke. Vzrok: meščansko mišlje-

nje! Človeška družba obstoja iz delavstva in kmeta — drugi »stanovi« so le črviv privesek preteklosti. Zato je naloga bodoče resnično socialno - ljudske stranke, da organizira v svojih vrstah na izrazito demokratskem in prosvetljenem programu predvsem le kmeta: emancipira naj ga iz ignorance in socialnopolitičnega analfabetizma, da ga reši iz demagoških krempljev samostojno - liberalne oderuške gospode! — Naloga izrazito delavske stranke pa je, da organizira ves proletariata na podlagi čistega marksizma v znamenju razrednega boja brez reformističnih primesi; reši naj delavstvo iz buržujsko - reformističnih krempljev birokratičnih voditeljev! — Skupen sovražnik ljudske in proletarske stranke: mamozem in ignoranca; skupna baza: socialna solidarnost delovnega ljudstva. — Naprednejši elementi naj se zavdajo, da ni drugega izhoda iz današnje krize kot da sprejmemo dejanski razredni boj, ki vlada že stoletja med izkoriščanimi in izkoriščevalci; otresti pa se moramo okorelega buržujskega mentaliteta in priznati svobodo vesti — ostane pa naj vsak na svojem polju; sicer nas bo obsodila zgodovina socialnega napredka.

Značilno za slovensko javno medstrankarsko moralo je neverjetno dejstvo, da tako dolgo ne ustanovimo medstrankarskega pomožnega odbora za ruske gladojoče. Celo Hrvatim se je zadnji čas to posrečilo — a zrelejšim narodom pa že lansko jesen. Naši medstrankarski odnosi odgovarjajo naši javni korupciji: sedaj pa smo se postavili še glede človečanstva na podobno stališče! Vranglovce in rusko renegatsko aristokracijo pa toleriramo!

»Daily Telegraph« v Londonu javlja, da hoče Poincaré zediniti Jugoslavijo, Rumunijo in Poljsko ter jih napraviti za sluge Francije. List pozivlja angleško diplomacijo, da podvzame potrebne korake, da prepreči namen Francije izigrati malo antanto proti Rusiji.

Išče se Josip Kužner. Oglasi naj se pismeno pri sođr. Fr. Stare, Tatinec, p. Kranj.

Vsaka vas svojega zaupnika!